

Рис. 2. – Структура виробництва за видами продукції

Таблиця 3

Структура виробництва за замовниками

Замовники	2018, %	2019, %	2020, %	2021, %	2022, %
Підприємства холдингу	84,46	84,19	80,85	89,79	87,05
Сторонні організації	15,54	15,81	19,15	10,21	12,95

Відзначимо значну частку в структурі замовлень від підприємств холдингу. Частка сторонніх замовників незначна і допоки не сягає 20%.

УДК 004.9:331.5

Чукурна О.П.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та маркетингу,*

Сорочан Т.А.,

здобувач вищої освіти,

Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РИНОК ПРАЦІ

Штучний інтелект, II (Artificial Intelligence, AI) – це здатність механічної системи виконувати завдання, пов'язані з розумними істотами. Сьогодні штучний інтелект може багато в чому замінити людини. У робочому середовищі саме штучний інтелект може

надавати інформацію, вирішувати проблеми, управляти бюджетами, відповідати на запитання та навіть перевіряти потенційних співробітників. На ринку праці, як частини загальної економічної системи, також визначатимуть високі технології, зокрема штучний інтелект. Останній є тією новітньою технологією, що призводить до трансформаційних змін у нашому суспільстві, насамперед до змін на ринку праці. І ці зміни тільки нарощуватимуться з розвитком технологій та штучного інтелекту. У найближчих 10 років штучний інтелект ще більше змінить ринок праці.

Проте, штучний інтелект не тільки підвищить продуктивність праці, але й створює певні виклики та загрози. З одного боку, штучний інтелект вже позитивно впливає і продовжуватиме впливати на ринок праці, покращує життя мільйонів людей, а з іншого – він становить набагато більшу загрозу, ніж проста втрата робочих місць низькокваліфікованими працівниками. Тому слід розглянути всі можливі переваги та ризики, пов'язані з розвитком штучного інтелекту на ринку праці.

Позитивний вплив штучного інтелекту ринку праці полягає в реалізації наступних напрямків:

1) Більша гнучкість та адаптивність ринку праці. Технологічні зміни спричиняють вивільненню працівників низької кваліфікації та створюють додатковий попит на висококваліфікованих працівників. Розвиток штучного інтелекту призводить до адаптації людей до технологічних змін, до появи нових професій, можливості знайти себе на ринку праці за допомогою навичок креативності.

2) Вивільнення людини від рутинної роботи. Ринок вимагатиме більше талановитих викладачів, IT-менеджерів, творчих людей, професіоналів у галузі гуманітарних та соціальних наук.

3) Поява ринку праці нових більш технологічних професій. До 2025 року з'являться нові професії, а інші будуть витіснені внаслідок зміни поділу праці між людьми та машинами. Проте будь-яка втрата одних робочих місць через автоматизацію компенсуватиметься появою нових. Загалом до 2025 року передбачається створення 97 мільйонів робочих місць, більш адаптованих до нових технологій та штучного інтелекту.

4) Сприяння розвитку багатьох галузей економіки. Використання штучного інтелекту у багатьох галузях економіки від медицини до космічної сфери як змінить перерозподіл рутинної

монотонної роботи між людиною і машиною на користь останньої та сприятиме розвитку багатьох галузей економіки.

5) Поєднання штучного інтелекту з «живою» робочою силою. Програми штучного інтелекту зосереджено виконання одного певного виду завдань, сформульованих і запрограмованих людиною. Ці програми, на відміну від «живої» робочої сили, не можуть вийти за рамки змісту даних, не можуть створювати та впроваджувати інновації чи обмірковувати завдання, не можуть будувати довгострокові прогнози та обґрунтовувати висновки, що робить їх повністю залежними від людини.

6) Формування нових трудових відносин та нової трудової етики. Найближчими роками ми прийдемо до того, що права кожної з цих категорій змінюватимуться і регулюватимуться на відміну від сьогодення. У майбутньому в одній робочій команді можуть легко опинитися живі співробітники та машини зі штучним інтелектом. Можливо, будуть і автономні команди роботів та штучний інтелект. Тому знадобляться ті, хто зможе організовувати їхню ефективну спільну роботу. Це передбачає вироблення нових правил, норм і стандартів роботи та регулювання трудових відносин, а також переосмислення соціальних стандартів та створення інновацій у соціальній сфері, що сприятиме формуванню нової трудової етики.

Ризики, які створює штучний інтелект на ринку праці:

1) Ризик втрати частиною працездатного населення робочих місць. В результаті автоматизації виробництва та зміни поділу праці між людьми та машинами на ринку праці не тільки з'являться нові професії, а й зникатимуть багато інших. Загалом до 2025 року очікується вивільнення 85 мільйонів робочих місць із ринку праці.

2) Ризик зростання масового безробіття. Масове безробіття виникатиме внаслідок посилення тенденцій на ринку праці зі скорочення робочих місць, заміни «живої» робочої сили на машину зі штучним інтелектом.

3) Ризик зростання нерівності та поглиблення поляризації суспільства. Заміна людини на машині призводить до зростання структурного безробіття, то скорочення зарплати певної частини суспільства призводить до зростання нерівності доходів та поглиблення поляризації суспільства. Загалом зарплата працівників без вищої освіти знизилася на 15% за останні 40 років.

4) Поглиблення нерівності у доходах може виходити за межі національних економік: штучний інтелект може збільшити розрив між багатими та бідними країнами. Це пояснюється тим, що інвестиції перетікатимуть у країни з розвинутою економікою, де вже було впроваджено автоматизацію та штучний інтелект.

Список використаних джерел:

1. Ексабайтова економіка: підручник. За науковою ред. Татомир І.Л., Шульжика Ю.О. Трускавець: ПОСВІТ, 2022. 292 с
2. Інститут проблем штучного інтелекту МОН України і НАН України. (2021). Національна стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні 2021-2030: проєкт. URL: <https://bit.ly/3rcsnkm>.
3. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні: монографія [За заг. ред. А.І. Шевченка]. Київ: ІПШІ, 2023. 305 с.
4. Цифрова економіка: підручник / Т. І. Олешко, Н. В. Касьянова, С. Ф. Смерічевський та ін. К.: НАУ, 2022. 200 с.

УДК 658.5

Яковенко Р.В.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та економіки,*

Яковенко Д.В.

Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті

**ФАКТОРИ УСПІХУ ТА КОНКУРЕНТНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ДАБЛ-ДЕККЕР»**

Товариство з обмеженою відповідальністю «ДАБЛ-ДЕККЕР» засноване в 2015 році. Задекларовані види діяльності – виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах, виробництво готових кормів для домашніх тварин, оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин, оптова торгівля фармацевтичними товарами, оптова торгівля хімічними продуктами, інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах.

На протязі 2016-2017 років проводилися будівельні роботи, починаючи із нульового циклу, в 2018 році велися пусконаладжувальні роботи та підготовка документації для